

TEXTSAMTAL I GRUPP · LÄRARHANDLEDNING

LÄS MELLAN RADERNA TILLSAMMANS

Målet: eleverna listar ut det som inte står utskrivet och visar var i texten de ser det.

En text · omkring 40 minuter · hela klassen i par

SÅ TÄNKER DU HÖGT VID STOPPET

STANNA "Vänta, här står inte allt."	SE DET FRAMFÖR DIG "Jag ser framför mig" och det du ser och hör	DET STÅR "Det står" och två ledtrådar ur texten	JAG VET "Jag vet att" och det du vet om sådant	ALLTSÅ TROR JAG "Alltså tror jag att" och din tanke	STÄMMER DET? "Stämmer det med resten?" Läs vidare och prova
---	---	---	--	---	---

SÅ PRATAR PARET

TÄNK SJÄLV Alla tänker tyst i tio sekunder.	A SÄGER "Jag tror att" och sin tanke.	B FRÅGAR "Hur vet du det?" A svarar "för det står" med ledtråden och stryker under den.	BYT B säger sin tanke, och A frågar. Vid nästa fråga börjar B. I en trio bygger C vidare.	TILL KLASSEN Du frågar gärna en tyst elev i ett par du hörde: "Vad sa din kamrat?"
---	---	---	---	--

FRÅGORNA UNDER TEXTEN

FRÅGA 1 · PÅ RADERNA Svaret står i texten med nästan samma ord. Ta den snabbt, för den ger en ledtråd till frågorna efter.	FRÅGORNA I MITTEN · MELLAN RADERNA Eleven listar ut svaret och visar ledtråden. Här lägger ni mest tid.	SISTA FRÅGAN · BORTOM RADERNA Eleven tänker vidare med texten som grund, och olika svar med olika skäl är välkomna.
--	---	---

EN LEKTION MED EN TEXT

STEGET	DU GÖR	DU SÄGER	ELEVERNA
1 Starta 0–5 min · i par	Säg titeln och fråga om något eleverna behöver veta, som frågan Före läsningen. Förklara ett ord, men inget som ger svaret.	"Vad vet ni om sådant? Säg det till din kamrat."	Säger sin tanke till kamraten.
2 Läs 5–12 min · du läser	Läs högt och stanna en gång. Tänk högt, låt paren prata och läs sedan klart.	"Tänk själv en stund." "Vem tänker annorlunda? Säg det till din kamrat."	Följer med, sätter ett frågetecken vid stoppet och stryker under ledtrådarna med dig.
3 Paren 12–22 min · i par	Säg vilka frågor paren tar. Gå runt och lyssna, och säg inget om vad som är rätt.	"Står svaret i texten, eller listar vi ut det?" "Visa var det står."	Tar fråga 1 snabbt och sedan frågorna i mitten. De går fort igenom frågan du tänkte högt om.
4 Klassen 22–35 min · alla	Ta två frågor i mitten ordentligt, och låt två svar stå när texten stöder båda. Sist tar paren och sedan klassen den sista frågan.	"Vad sa din kamrat?" "Stämmer det med resten?" "Vad undrar ni nu?"	Svarar, lyssnar och letar upp ledtråden i sin text.
5 Avsluta 35–40 min · i par	Lyssna på några par, och säg vad du hörde som hjälpte samtalet.	"Vad kom du fram till, och vilken ledtråd hjälpte?"	Säger det till kamraten, och två säger det till klassen.

NÄR SAMTALET STANNAR

Det blir tyst	Vänta. Tystnad betyder ofta att eleven tänker. Låt eleven säga sin tanke till kamraten först.
En tanke utan ledtråd	"Var i texten ser du det?" Peka sedan på en ledtråd och fråga vad den kan betyda.
"Det står inte"	"Vad vet du sedan innan?" Läs meningen före och efter igen, och fråga vad eleven ser framför sig.
En tanke håller inte	Pröva den mot texten: "Stämmer det med resten?" En tanke håller när den har en ledtråd och inget i texten säger emot den. Eleven får ändra sig.
"Är det rätt?"	"Jag säger sist vad jag tror. Först vill jag höra er." Säg sedan din tanke och din ledtråd.
Samma elever talar	Fråga ett par i stället för den som räcker upp handen, och be en tyst elev säga vad kamraten sa.
Ett par är klart	Paret letar efter en ledtråd som ingen har nämnt, eller skriver en egen fråga till texten.
Paret har ett annat språk	Paret får prata på sitt språk och säga tanken på svenska. Det räcker att eleven pekar på ledtråden.

FÖRE LEKTIONEN

Texten	Välj en text på sidan Ta fram en lästext , och skriv ut en till varje elev. Läs den, och svara själv på frågorna med en ledtråd till varje. Eleverna svarar i samtalet och stryker under ledtrådarna.
Stoppet	Lärarens sida säger var du stannar och hur du tänker högt. Den har också frågan Före läsningen, svaren och två öppna frågor till klassen som du inte har svaret på. Utan sidan väljer du själv ett stopp, där något saknas eller inte passar, och tänker högt om en av frågorna i mitten.
Paren	Sätt inte ihop två som pratar mycket. Ge den tysta en tålmodig kamrat, och den som lär sig svenska gärna en med samma modersmål. Bestäm A och B, byt par varje vecka, och gör en trio om en blir över.
Tavlan	Skriv av rutan på tavlan. Eleven gör klart meningen efter varje fras under Jag säger.

JAG SÄGER	JAG FRÅGAR	SAMTALSREGLERNA
Jag tror att	Vad tror du?	Vi säger vad vi tror.
för det står	Hur vet du det?	Vi visar var det står.
Jag har varit med om	Kan du säga mer?	Vi bygger vidare på varandra.
Jag håller med, och	Vad vill du lägga till?	Vi får tänka olika.
Jag tänker annorlunda	Kan det vara något annat?	Vi får ändra oss.
Tänk om	Stämmer det med texten?	

ETT EXEMPEL: DEN TOMMA PLÅTEN, LÄTTLÄST, TEXT 7

Före läsningen	<i>"Vad händer ofta med något gott som ligger framme?"</i>
Stanna	Du stannar efter <i>"Lillebror sover i soffan, och hans händer är rena"</i> och säger <i>"Vänta, här står inte vem som tog bullarna."</i>
Se det framför dig	<i>"Jag ser framför mig en tom plåt och en lillebror som sover i soffan."</i>
Det står	<i>"Det står 'Strösockret ligger ända fram till mormors stol', och det står 'hans händer är rena'."</i>
Jag vet	<i>"Jag vet att den som äter bullar får kladdiga fingrar, och att man sätter sig där man äter."</i>
Alltså tror jag	<i>"Alltså tror jag att det inte var lillebror."</i>
Stämmer det?	<i>"Stämmer det med resten? Jag läser vidare: 'Mormor torkar sig snabbt om munnen.' Ja, nu tror jag att mormor tog dem själv."</i>

VÄLJ TEXT

Nivåerna	Lättläst, Mellan och Avancerad har var sina texter. Välj nivå efter hur eleverna läser. När du läser högt kan klassen ta en svårare nivå. De tre första texterna på varje nivå hör till de lättaste.
Slagen	Slagen står som taggar på texterna och säger vad eleven listar ut: Känsla, Vem (också vem "hon" syftar på), Var och när, Varför, Före och efter, Det som menas (vad någon egentligen menar) och Ordet (vad ett ord betyder just här). Börja med Känsla och Vem.
Stilarna	Sex eller sju texter på varje nivå är skrivna i en känd författares stil. Lärarens sida säger vilken författare, hur du läser texten högt och vilken bok klassen kan läsa vidare i.
Känsliga texter	Några texter rör något som kan vara svårt för en elev, och då har lärarens sida raden Känsligt. Läs raden, och välj en annan text om texten kan komma för nära någon i klassen.

ÖVER TID

Första gången	Säg samtalsreglerna tillsammans i Starta och fråga vad de betyder. Visa med en elev hur paren pratar, innan de tar frågorna: du säger <i>"Jag tror att"</i> , eleven frågar <i>"Hur vet du det?"</i> , och du visar ledtråden. Ta gärna exemplets text, eller en av de tre första på nivån.
Gång för gång	Ta två eller tre texter i veckan, och lyssna på paren. Gissar många utan ledtråd, visar du Det står nästa gång. Säger de <i>"Det står inte"</i> , visar du Jag vet, och ser de inte vad som saknas, visar du Stanna. När paren klarar stoppet läser de själva och sätter ett frågetecken där något saknas.
Grupper om fyra	I steget Klassen tar paren i gruppen varje fråga först, och sedan säger var och en sin tanke och sin ledtråd i en runda. Den som inte är redo säger <i>"Pass"</i> och får ordet sist. Du går runt och lyssnar.
Mer stöd	Gissar en elev fortfarande utan ledtråd efter några veckor, eller säger inget i paret, tala med specialläraren. Eleven kan behöva metoden Textsamtal i grupp, tre pass i veckan i en liten grupp.